

*«Принцовий гамбіт» присвячено
всім його першим читачам і фанатам.
Саме завдяки вам продовження цієї історії
стало можливим.*

ДІЙОВІ ОСОБИ

АК'ЄЛОС

КАСТОР, король Ак'єлосу

ДАМІАНОС (Дамен), спадкоємець престолу Ак'єлосу

ЙОКАСТА, ак'єлоська придворна дама

НІКАНДРОС, кірос Дельфи

МАКЕДОН, командир

НАОС, солдат

ВЕР

Двір

РЕГЕНТ Веру

ЛОРАН, спадкоємець верійського престолу

НІКЕЗ, пестун регента

ГІЙОН, володар Фортена, член Верійської ради та колишній посол в Ак'єлосі

ВАНН, послиня у Васку

АНСЕЛЬ, пестун

Люди принца

ГОВАР, капітан гвардії принца

ЖОРД
ОРЛАН
РОШЕР
УЕТ
ЕМЕРІК

ЛАЗАР, один із найманців регента, нині б'ється разом із
людьми принца

ПАСКАЛЬ, лікар

У Нессоні

ШАРЛЬ, купець

ВОЛО, шулер

В Акітарі

АРНУЛЬ, дружинник

У Равенелі

ТУАР, володар Равенеля

ТЕВЕНІН, його син

ЕНґЕРАН, капітан равенельських військ

ГЕСТАЛЬ, радник пана Туара

ҐІМАР, солдат

ҐЕРЕН, коваль

У Брето

АДРІК, дрібний шляхтич

ШАРРОН, дрібний шляхтич

ПАТРАС

ТОРґЕЙР, король Патрасу

ТОРВЕЛЬД, молодший брат Торґейра та посол у Вері

ЕРАЗМ, його раб

ВАСК

ГАЛВІК, очільниця клану

КАШЕЛ, клановиця

У МИНУЛОМУ

ТЕОМЕД, колишній король Ак'елосу та батько Дамена

ЕГЕРІЯ, колишня королева Ак'елосу та мати Дамена

ГПЕРМЕНЕСТРА, колишня коханка Теомеда та мати Кастора

ЕВАНДРОС, колишній король Ак'елосу, засновник дому

Теомеда

АЛЕРОН, колишній король Веру та батько Лорана

ОГЮСТ, колишній спадкоємець верійського престолу та старший брат Лорана

РОЗДІА ПЕРШИЙ

Коли вони під'їхали, тіні вже видовжилися через захід сонця, а обрій був червоний. Шастільйон являв собою самотню вежу, що впадала в око, темну круглу громаду на тлі неба. Він був величезний і старий, як замки далеко на півдні, Равенель і Фортен, побудовані так, щоб витримувати руйнівну облогу. Дамен збентежено поглянув на цю картину. Не міг дивитися на підступи до башти, не бачачи замку в Марласі, тієї далекої вежі, оточеної довгими червоними полями.

— Тут мисливський край, — зауважив Орлан, неправильно зрозумівши його погляд. — Тільки спробуй дати драла.

Дамен нічого не сказав. Він приїхав не тікати. Дивно було їхати з гуртом верійських вояків із власної волі, без ланцюга.

Одного дня їзди верхи, навіть у повільному темпі фургонів, що мандрують симпатичною сільською місцевістю наприкінці весни, було досить, щоб оцінити характер товариства. Говар тільки те й робив, що сидів, виділяючись нічим не цікавим силуетом над рухливим хвостом свого м'язистого коня, та колишній капітан цих бійців привчив їх бездоганно тримати стрій, попри тривалу їзду. Дисципліна трохи дивувала. Дамен замислився, чи можуть вони тримати стрій у бою.

Якщо так, то певна надія є, хоча насправді його сплеск гарного настрою був більше пов'язаний із вільним простором,

сонцем та ілюзією свободи через те, що йому дали коня й меч. Її не могла притлумити навіть вага золотого нашійника та браслетів на шиї й зап'ястках.

Їх повиходили зустрічати домашні слуги, вбравшись так, як убралися б на честь прибуття будь-якого важливого товариства. Людьми регента, які начебто розмістилися в Шастільйоні, чекаючи, коли надійде принц, і не пахло.

Треба було розмістити п'ятдесят коней у стайнях, розстебнути п'ятдесят обладунків і комплектів збруї, а також підготувати п'ятдесят місць у казармі — і це лише для ратоборців, а не для слуг і фургонів. Але на величезному подвір'ї загин принца здавався дрібним, мізерним. Шастільйон був такий великий, що міг проковтнути п'ятдесят людей так, ніби то була абищиця.

Наметів ніхто не напинав. Бійці збиралися спати в казармі, а Лоран — у твердині.

Лоран зіскочив із сідла, зняв рукавички для їзди верхи, які заткнув опісля за пояс, і зосередився на каштелянові. Говар різко вигукнув кілька наказів, а Дамен зайнявся обладунком, приведенням спорядження до ладу й доглядом за конем.

По той бік подвір'я з кам'яних сходів зіскочила пара аланів¹ і ошаліло кинулася на Лорана. Той потішив одного із собак, почухавши його за вухами й цим викликавши напад ревнощів у другого.

Даменову увагу відвернув Орлан.

— Тебе хоче бачити лікар, — сказав той і показав підборіддям на навес у віддаленому кінці подвір'я, під яким можна було розгледіти знайому сиву голову. Дамен відклав нагрудник, який саме тримав, і попрямував туди.

— Сядь, — промовив лікар.

Дамен послухався, досить обережно сівши на єдине вільне місце — маленький триногий табурет. Лікар заходився розстібати пряжку на торбинці з обробленої шкіри.

¹ Велика порода мисливських, сторожових і бойових собак, нині вимерла.

— Покажи спину.

— З нею все добре.

— Після цілого дня в сідлі? В обладунку? — відповів лікар.

— Із нею все добре, — повторив Дамен.

Лікар наказав:

— Знімай сорочку.

Погляд чоловіка був невблаганним. Після паузи Дамен стягнув собі за спину та зняв сорочку, оголивши перед лікарем широкі плечі.

Усе було добре. Його спина загоїлася достатньо, щоб на зміну новим ранам прийшли нові шрами. Дамен витягнув шию, щоб подивитись, але майже нічого не угледів, бо не був совою, й зупинився, поки не розтягнув м'язів у шії.

Лікар попорпався в торбинці й витягнув одну зі своїх нескінченних мазей.

— Масаж?

— Це цілющі мазі. Так треба робити щовечора. Тоді шрами з часом трохи зблякнуть.

Це вже було занадто.

— Це косметика?

— Мені казали, що з тобою буде важко, — заговорив лікар. — Гаразд. Що краще твоя спина загоїться, то менше вона дошкулятиме скутістю, як зараз, так і згодом, тож ти зможеш краще махати мечем і вб'єш купу людей. Мені казали, що цей аргумент ти сприймеш.

— Принц, — вимовив Дамен. Ну звісно. Така ніжна турбота про його спину — все одно що заспокоювати поцілунком почервонілу від ляпаса щоку.

Але, хай як це було обурливо, лікар мав рацію. Даменові була потрібна здатність битися.

Мазь була холодна, запашна й усунула наслідки довгого дня в сідлі. Даменові м'язи розслабились один за одним. Шия нагнулася вперед, а волосся трохи розметалося довкола обличчя. Дихання стало легшим. Лікар працював байдужливо.

— Я не знаю, як тебе звати, — зізнався Дамен.

— Ти не пам'ятаєш, як мене звати. Тієї ночі, коли ми зустрілися, ти то приходив до тями, то непритомнів. Іще один-два удари — і, можливо, не дожив би до ранку.

Дамен пирхнув.

— Усе було не так уже й погано.

Лікар кинув на нього дивний погляд і просто сказав:

— Мене звати Паскаль.

— Паскаль, — повторив Дамен. — Ти вперше їдеш у похід із військами?

— Ні. Я був лікарем короля. Доглядав полеглих під Марласом і під Санпельє.

Запала тиша. Дамен хотів запитати Паскаля, що він знає про людей регента, але тепер мовчав, просто тримаючи в руках зіжмакану сорочку. Робота над його спиною, повільна й методична, тривала.

— Я бився під Марласом, — сказав Дамен.

— Я так і думав.

Знову тиша. Дамен бачив, що під навісом замість каменю ущільнена земля. Глянув униз, на потертість, на рваний край сухого листка. Урешті руки, що торкалися його спини, відірвалися від неї й закінчили.

Подвір'я за межами навісу звільнялося: люди Лорана працювали вправно. Дамен підвівся, витрусив сорочку.

— Якщо ти служив королю, — промовив він, — то як опинився серед челяді принца, а не його дядька?

— Люди опиняються там, куди йдуть самі, — відповів Паскаль і різко застібнув свою торбинку.

Вийшовши назад на подвір'я, Дамен не зміг відзвітувати Говарові, бо той зник, але знайшов Жорда, який керував переміщеннями інших.

— Умієш читати й писати? — запитав його Жорд.

— Так, звісно, — відповів Дамен. І завмер.

Жорд нічого не помітив.

— На завтра не було майже жодних приготувань. Принц каже, що ми не поїдемо звідси без повного арсеналу. А ще — що

не будемо затримувати від'їзд. Піди до західної зброярні, приготуй список запасів і принеси отому чоловікові, — він показав. — Рошерові.

Позаяк на складання повного списку запасів пішла б уся ніч, Дамен вирішив, що має перевірити вже наявний список, і знайшов його в кількох книгах у шкіряних палітурках. Розгорнув першу з них, шукаючи потрібних сторінок, і відчув щось дивне, збагнувши, що перед ним список мисливської зброї, складений сім років тому для кронпринца Огюста.

«Підготовлено для його високості кронпринца Огюста: комплект мисливських ножів, одна палиця, вісім загострених наколеників для списа, лук із тятивами».

Дамен був у зброярні не сам. Із-за полиць долинув вишуканий голос молодого придворного:

— Ви дістали наказ. Він від принца.

— А чому я маю в це повірити? Ти його пестун? — сказав інший голос, грубіший.

І ще один:

— Я заплатив би, щоб на це подивитися.

І ще:

— У принца крига в жилах. Він не злягається. Ми послухаємося наказу, коли прийде капітан й віддасть його сам.

— Як ви смієте так говорити про свого принца?! Обирайте зброю. Я сказав: обирайте зброю. Негайно.

— Зараз тобі буде боляче, щеня.

— Якщо ви надто малодушні, щоб... — заговорив придворний. Не встиг він дійти й до середини речення, як Дамен узявся за один із мечів і виступив.

Завернувши за ріг, він побачив, як один із трьох чоловіків у однострої регента позадкував, замахнувся й сильно вдарив придворного в обличчя.

Придворний не був придворним. То був молодий вояк, чие ім'я Лоран сухо згадав у розмові з Жордом. «Скажи слугам, хай сплять зі зведеними ногами. І Емеріку теж».

Емерік відхитнувся та врізався у стіну, а тоді наполовину з'їхав по ній, отетеріло кліпаючи. З його носа полилася кров.

Трое чоловіків тим часом побачили Дамена.

— Ви заткнули йому рота, — безсторонньо сказав він. — Може, на цьому й закінчите? А я поверну його до казарми.

Зупинили їх не розміри Дамена. Не меч, який він недбало тримав у руці. Якби ці вояки справді хотіли влаштувати бійку, там було досить мечів, деталей броні, якими можна було жбурлятися, і хитких полиць, щоб бій вийшов тривалим і абсурдним. Лише побачивши Даменів золотий нашийник, їхній ватажок викинув уперед руку, стримуючи інших.

І тієї миті Дамен зрозумів, яким буде цей похід: усім запровалятимуть люди регента. Емерік і люди принца стали для них мішенями, бо їм нікому поскаржитися, крім Говара, який затикатиме їм рота. Говара, улюбленого головоріза регента, привезли сюди, щоб контролювати людей принца. Але Дамен не такий. Дамен недоторканий, бо безпосередньо підпорядковується принцу.

Він зачекав. Бійці, не готові до відкритого непослуху принцові, вирішили повестися обережно; чоловік, який вивів Емеріка з ладу, повільно кивнув, і вся трійця вийшла зі зброярні. Дамен провів їх поглядом.

Він повернувся до Емеріка й зауважив його тонку шкіру та елегантні зап'ястки. Молодші сини шляхетних родин не раз добувалися місць у королівській гвардії, здобуваючи по змозі славу. Але, судячи з того, що бачив Дамен, люди Лорана були грубіші. Емерік, напевно, був серед них чужим, як і видавалося на перший погляд.

Дамен простягнув руку, та Емерік зігнував її, піднявшись самотужки.

— Скільки вам років? Вісімнадцять?

— Дев'ятнадцять, — відповів Емерік.

Попри роз'юшений ніс, він мав аристократичне обличчя з тонкими рисами, прекрасної форми темні брови, довгі темні вії. Зблизька видавався привабливішим. До прикладу, впадали в око гарні вуста, дарма що з них крапала кров із носа.

— Розпочати бійку — це завжди кепська ідея, — сказав Дамен. — Особливо коли противників троє, а ви схильні падати від одного удару.

— Якщо я падаю, то знову встаю. Ударів не боюся, — запевнив Емерік.

— Що ж, це добре, бо якщо вам кортить провокувати людей регента, це траплятиметься часто. Закиньте голову назад.

Емерік витріщився на нього, притиснувши долоню до носа й утримуючи у жмені кров.

— Ти пестун принца. Я багато про тебе чув.

Дамен відповів:

— Якщо ви не збираєтеся закидати голову назад, може, пошукаємо Паскаля? Він може дати вам запашної мазі.

Емерік не піддавався.

— Ти не зміг витримати шмагання як чоловік. Роззявив ротяку й поскиглив регентові. Здіймав на нього руку. Плював на його репутацію. А потім спробував утекти, а він усе одно втрутився заради тебе, бо нізащо не залишив би когось зі своєї челяді на поталу регентству. Навіть такого, як ти.

Дамен тим часом заціпенів. Поглянув на юне закривавлене обличчя хлопця й нагадав собі, що Емерік захотів побитися з трьома чоловіками, захищаючи честь свого принца. Дамен назвав би це безглуздим хлоп'ячим захопленням, але бачив проблиск чогось схожого в Жордові, в Орланові й навіть Паскалі — щоправда, своєрідного, тихого.

Дамен згадав оболонку зі слонової кістки й золота, в якій ховалася двоєдушна, своєкорислива істота, якій не можна було довіряти.

— Ви такі віддані йому. Чому?

— Я не зрадливий ак'єлський пес, — відказав Емерік.

Дамен приніс Рошерові список, і гвардія принца заходилася готувати зброю, обладунки й фургони до від'їзду наступного ранку. Цю роботу мали б виконати до їхнього прибуття люди регента. Але зі ста п'ятдесяти людей регента, які мали виїхати з принцом, допомогти зголосилося менш як два десятки.

Дамен долучився до роботи, за якою став єдиною людиною, від якої пахло дорого — мазями й корицею. Його спина

залишалася напруженою лише через те, що каштелян наказав йому, закінчивши, прийти до твердині.

Десь за годину до нього підійшов Жорд.

— Емерік молодий. Каже, що такого більше не повториться, — сказав.

Замість промовити: «Повториться, а коли дві партії в цьому таборі почнуть мститись одна одній, вашому походу настане кінець», — Дамен запитав:

— Де капітан?

— В одній зі стаєнь, заліз до пояса в конюха, — відповів Жорд. — Принц чекав на нього в казармі. Власне... Мені було велено сказати тобі, щоб ти його привів.

— Зі стаєнь, — сказав Дамен і вражено витріщився на Жорда.

— Краще ти, ніж я, — промовив той. — Шукай його ззаду. А, ще, коли впорасься, прийди до твердині.

Шлях через два подвір'я від казарми до стаєнь був довгий. Дамен сподівався, що Говар закінчить до його приходу, та Говар, звісно, не закінчив. Зі стаєнь чулися тихі звуки, які зазвичай видають коні вночі, та Дамен однаково почув це швидше, ніж побачив: до нього долинули негучні ритмічні звуки, як і передбачав Жорд, іззаду.

Дамен уявив, як реагуватиме Говар, якщо йому завадити, і як реагуватиме Лоран, якщо змусити його чекати. А тоді відчинив двері стайні.

Усередині Говар явно грав конюха попід віддаленою стіною. Штани хлопця лежали жужмом на соломі неподалік Даменових ніг. Оголені ноги конюха були широко розчепірені, а сорочка була розхристана й задерта. Його лице притискала до шорстких дерев'яних панелей Говарова рука, що тримала конюха за волосся. Говар був одягнений. Розшнурував штани якраз достатньо, щоб витягнути прутня.

Говар зупинився, позирнув убік і сказав:

— Що таке?

А тоді демонстративно продовжив. Конюх відреагував на Дамена інакше — зіщулився.

— Годі, — промовив хлопець. — Годі. Не треба, щоб на нас дивилися...

— Заспокойся. Це просто пестун принца.

Ґовар для посилення ефекту смикнув конюха за голову.

— Принц викликає тебе, — сказав Дамен.

— Він може зачекати, — відповів Ґовар.

— Ні. Не може.

— Він що, хоче, щоб я витягав прутня за його наказом? І йшов до нього зі стояком? — Ґовар вишкірив зуби. — Як гадаєш: він так гне кирпу й не трахається тільки про людське око, а насправді хоче прутня й просто ламається?

Дамен відчув, як у ньому заліг важкий гнів. Упізнав відгомін безсилля, яке, напевно, відчув Емерік у зброярні, та він не був зеленим дев'ятнадцятирічним хлопцем, який досі не бачив бійки. Його погляд байдужливо ковзнув по напівроздягнутому тілу конюха. Він збагнув, що за мить сповна відплатить Ґоварові в цій маленькій запилюженій стайні за зґвалтування Еразма.

— Твій принц віддав тобі наказ, — промовив Дамен.

Ґовар випередив його, роздратовано відштовхнувши конюха.

— Бля, я ж кінчити не можу через усе це... — він заправився. Конюх зробив кілька кроків, хитаючись і втягуючи в себе повітря.

— Казарма, — сказав Дамен. Виходячи, Ґовар штурхнув його плечем у плече.

Конюх витріщився на Дамена, важко дихаючи. Однією рукою він сперся на стіну, а другу, шалено засоромившись, умотив між ногами. Не кажучи ні слова, Дамен підняв хлопцеві штани й кинув йому.

— Він мав заплатити мені мідний сол, — понуро вимовив конюх.

— Я повідомлю принцові, — запевнив Дамен.

А тоді настав час прийти до каштеляна. Той провів його вгору сходами й довів до опочивальні.

Вона була не така ошатна, як палацові покої в Арлі. Стіни склалися з товстого обтесаного каменю. Вікна з матового скла

перетинали ґрати. Позаяк надворі було темно, в них неможливо було розгледіти щось, окрім віддзеркалених тіней кімнати. По стінах тягнувся фриз із зображенням переплетеного листя винограду. Тут були камін із різьбленою полицею й притлумлений вогонь, а ще — лампи, настінні гобелени та, з полегшенням зауважив Дамен, подушки й шовкова білизна окремої рабської постелі. Найбільше ж у кімнаті впадала в око важка розкіш ліжка.

Стіни довкола ліжка були оббиті темними дерев'яними панелями з різьбленням. Там була зображена сцена полювання, в якій кабана тримали на списі, прохромивши йому шию. Блакиттю із золотою зіркою й не пахло. Завіси були криваво-червоні.

Дамен подав голос:

— Це покої регента, — у думці про те, що вони спатимуть у місці, призначеному для Лоранового дядька, було щось неприємно крамольне. — Принц часто тут зупиняється?

Каштелян вирішив, що Дамен має на увазі твердиню, а не кімнати.

— Нечасто. Вони з дядьком чимало приїздили сюди разом перший рік чи два після Марласа. З віком принц розлюбив тутешні стежки. Тепер він приїздить до Шастільйона лише зрідка.

За наказом каштеляна слуги принесли Даменові хліба з м'ясом, і він поїв. Відтак тарілки прибрали й занесли графин гарної форми з келихами, залишивши — можливо, ненароком — ніж. Дамен поглянув на нього і подумав, що багато дав би за такий недогляд, коли був спутаний в Арлі, — щоб можна було взяти ножа й за його допомогою вибратися з палацу.

Він сів, приготувавшись чекати.

На столі перед ним лежала детальна мапа Веру та Ак'елосу, де було сумлінно зображено кожен пагорб і кожну вершину, кожне містечко й кожну твердиню. Річка Серен зміїлася на південь, але Дамен уже знав, що вони йдуть не за течією річки. Він притулив кінчик пальця до Шастільйона й накреслив ним один із можливих шляхів до Дельфи, на південь через Вер, урешті дійшовши до лінії, що позначала межу його рідної

країни. Усі назви тамтешніх місць різали око, бо були записані верійською: «Ашелос», «Дельфйор».

У Арлі регент послав до свого небожа найманих убивць. Тоді йшлося про смерть на дні отруєного келиха, на вістрі оголеного меча. Тут же відбувалося дещо інше. Зібрати докупити два загони, що ворогують між собою, залишити їх під проводом упередженого, нетерпимого капітана й передати те, що вийде, зеленому командирові-принцу. Ця компанія розпадеться сама собою.

А Дамен, імовірно, ніяк не може цьому запобігти. У цьому поході бойовий дух невпинно падатиме; напад із засідки, який неодмінно чекає на них на кордоні, знищить загін, який уже й так у сум'ятті, зіпсований внутрішніми чварами й недбалим проводом. Лоран — єдиний, хто може протидіяти регентові, і Дамен зробить усе, що обіцяв, аби вберегти його, але насправді ця поїздка на кордон здавалася останнім ходом у грі, що вже завершилася.

Лоран займався якимись справами з Говаром до глибокої ночі. Звуки з твердині стихли, стало чути, як у каміні тріпоче полум'я.

Дамен сидів і чекав, неміцно зчепивши руки. Свобода — ілюзія свободи — викликала в нього дивні почуття. Він подумав про Жорда, Емеріка та всіх людей Лорана, які працюють до світанку, готуючись до раннього від'їзду. В твердині були домашні слуги, і Дамен не надто прагнув повернення Лорана. Проте чекаючи в порожніх кімнатах, де в каміні миготіло полум'я, й ковзаючи поглядом по обережно накреслених лініях на мапі, він усвідомлював свою самотність так, як рідко усвідомлював її в неволі.

Увійшов Лоран, і Дамен підвівся. У дверях позаду принца виднівся Орлан.

— Можеш іти. Мені не потрібен охоронець біля дверей, — сказав Лоран.

Орлан кивнув. Двері зачинилися.

— Я залишив тебе наостанок, — промовив Лоран.

— Ви винні конюхові мідний сол, — заявив Дамен.

— Хай конюх навчиться вимагати плати, перш ніж ставати раком.

ЗМІСТ

Дійові особи.....	11
Розділ перший.....	15
Розділ другий.....	28
Розділ третій.....	42
Розділ четвертий.....	54
Розділ п'ятий.....	67
Розділ шостий.....	77
Розділ сьомий.....	91
Розділ восьмий.....	104
Розділ дев'ятий.....	117
Розділ десятий.....	127
Розділ одинадцятий.....	138
Розділ дванадцятий.....	152
Розділ тринадцятий.....	166
Розділ чотирнадцятий.....	182
Розділ п'ятнадцятий.....	192
Розділ шістнадцятий.....	206
Розділ сімнадцятий.....	216

Розділ вісімнадцятий.....	236
Розділ дев'ятнадцятий.....	247
Розділ двадцятий.....	264
Розділ двадцять перший.....	276
Подяки.....	295
Розділ дев'ятнадцятий з половиною.....	298